

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 12.6.2006
KOM(2006) 281 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

**Strategien for vækst og beskæftigelse og reformen af den europæiske
samhørighedspolitik
Fjerde situationsrapport om samhørighed**

{SEK(2006) 726}

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Økonomiske og sociale uligheder i det udvidede eu.....	3
1.1.	Væksten er stadig begrænset, men forventes at stige.....	3
1.2.	Uligheder.....	4
1.2.1.	BNP – kraftigere stigning i de nye medlemsstater, men konvergens er stadig et langsigtet mål	4
1.2.2.	Beskæftigelse – der er behov for 24 mio. nye jobs for at nå målet om en beskæftigelsesgrad på 70 %	4
1.3.	Tendenser med hensyn til uligheder	4
1.3.1.	Uligheder mellem målsætningerne	5
1.3.2.	... og inden for rammerne af hver enkelt målsætning.....	5
1.3.3.	Betydningen af forskning og udvikling og af ikt for bæredygtig vækst	6
2.	Den seneste udvikling inden for EU's samhørighedspolitik	7
2.1.	Budgetgennemførelsen i 2005 – rekordstore forpligtelser.....	7
2.2.	Fællesskabets strategiske retningslinjer for samhørighed for 2007-2013.....	7
2.3.	Samhørighedspolitik og byerne: byområdernes bidrag til vækst og beskæftigelse i regionerne.....	8
2.4.	Samhørighedspolitikken som et centralt element i strategien for vækst og beskæftigelse.....	8
2.5.	Ressourcer: resumé af Det Europæiske Råds konklusioner fra december 2005.....	9
2.6.	Innovationer inden for rammerne af de nye samhørighedspolitiske programmer	10
2.6.1.	JASPERS	10
2.6.2.	JEREMIE	11
2.6.3.	JESSICA	11
2.6.4.	Modernisering af de offentlige tjenesteydelser	11
2.7.	De strategiske retningslinjer for udvikling af landdistrikterne og Den Europæiske Fiskerifond	12

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Strategien for vækst og beskæftigelse og reformen af den europæiske samarbejdspolitik Fjerde situationsrapport om samarbejde

Indledning

Hvad angår udviklingen af EU's samarbejdspolitik, har perioden siden offentliggørelsen af den tredje situationsrapport i foråret 2005 været af stor betydning af tre hovedårsager. For det første tog gennemførelsen af samarbejdsprogrammerne i de nye medlemsstater fart i 2005 efter den historiske udvidelse i maj 2004, og resultaterne fra det første hele år efter gennemførelsen foreligger nu. For det andet blev der gjort store fremskridt med hensyn til forberedelserne til programmeringsperioden 2007-2013. Navnlig den interinstitutionelle aftale om de finansielle overslag for 2007-2013, som blev underskrevet af Parlamentet, Rådet og Kommissionen den 17. maj 2006, gav medlemsstaterne og regioner i hele EU et grundlag for at gå videre med forberedelsen af de nye programmer. Derudover vedtog Kommissionen en række centrale dokumenter som forberedelse til dette arbejde (herunder udkastet til Fællesskabets strategiske retningslinjer for samarbejdspolitikken, udkastet til Fællesskabets strategiske retningslinjer for udvikling af landdistrikterne og retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013). For det tredje fastlagde væsentlige politiske beslutninger, der blev truffet på højeste niveau i 2005, samarbejdspolitikens centrale placering på EU's dagsorden for vækst og beskæftigelse ("Lissabon-strategien").

Disse emner behandles i den fjerde situationsrapport. Den begynder med en oversigt over de seneste tendenser i og forskelle mellem medlemsstaterne og regionerne. Derefter findes en oversigt over den vigtigste udvikling med hensyn til de politiske rammer, herunder aftalen om ressourcer til samarbejdspolitikken inden for rammerne af de finansielle overslag for 2007-2013.

1. ØKONOMISKE OG SOCIALE ULIGHEDER I DET UDVIDEDE EU

I dette afsnit findes et øjebliksbillede af de sociale og økonomiske tendenser og ulighedernes omfang. Der gøres rede for nye oplysninger om de faktorer, der er afgørende for uligheder med hensyn til BNP, vækstrater og beskæftigelse, herunder navnlig om investeringerne i forskning og udvikling og informationssamfundet.

1.1. Væksten er stadig begrænset, men forventes at stige

I 2005 var EU's økonomi præget af fortsat lav vækst set i historisk perspektiv. Mellem 2000 og 2004 lå den gennemsnitlige vækst i BNP i EU's 25 medlemsstater ikke meget over 1,5 % om året. Der er betydelige forskelle i EU, og de bedste resultater havde de mindst velstående medlemsstater, navnlig de baltiske lande og Slovakiet, men også Grækenland og Irland samt tiltrædelseslandene Rumænien og Bulgarien. De laveste vækstrater kunne konstateres i en række af de relativt velstående medlemsstater, herunder Tyskland, Danmark, Italien, Nederlandene og Portugal samt Malta, som alle havde en vækstrate på under 1 % om året.

Ifølge Kommissionens prognoser stiger væksten til mere end 2 % i hele EU mellem 2005 og 2007. Væksten forventes at blive på mere end 3 % om året i 16 af de 25 medlemsstater samt i Rumænien og Bulgarien. Væksten forventes at blive højst lidt over 2 % i Tyskland, Italien, Frankrig, Belgien, Nederlandene, Østrig, Danmark, Portugal og Malta. Disse lande tegner sig for over halvdelen af den samlede befolkning i EU-27.

1.2. Uligheder

1.2.1. BNP – kraftigere stigning i de nye medlemsstater, men konvergens er stadig et langsigtet mål

Den relativt hurtige vækst i de tretten samhørighedslande set i forhold til de fleste af EU-15-landene (3,6 % om året set i forhold til EU-15's gennemsnit på 2,2 % om året i perioden 1995-2005) tyder på, at der er indtruffet indkomstkongvergens; indkomstforskellenes størrelse betyder dog, at det vil tage mange år, før gruppen som helhed for alvor kan hale ind på EU-15. En række af de nye medlemsstater har allerede nået samme niveau som de mindst velstående EU-15-lande, og ligeledes vil indkomsten pr. indbygger i Spanien fortsat udvikle sig i retning af konvergens med indkomsten pr. indbygger i Italien og Tyskland.

1.2.2. Beskæftigelse – der er behov for 24 mio. nye jobs for at nå målet om en beskæftigelsesgrad på 70 %

I 2004 steg beskæftigelsen i EU med 0,6 %. Den gennemsnitlige samlede beskæftigelsesgrad¹ steg med 0,4 procentpoint til 63,3 % (64,7 % i EU-15 og 56,0 % i EU-10). EU har stadig ikke nået Lissabon-målet om en beskæftigelsesgrad på 70 %, som skal nås senest i 2010, på trods af at der har været en relativt kraftig stigning i beskæftigelsen. Mellem 1998 og 2004 blev der skabt næsten 10 mio. nye job i EU-25 (lidt færre i EU-27 på grund af et betydeligt fald i beskæftigelsen i Rumænien). Lige over halvdelen af disse job blev skabt i perioden 1998-2000, mens der blev skabt 4,5 mio. nye job mellem 2000 og 2004. I de seneste år er tabet af arbejdspladser i Polen, Tyskland og Rumænien, som har påvirket resultaterne i EU-27 i negativ retning siden 2000, blevet reduceret. I de nævnte lande faldt det samlede antal arbejdspladser med næsten 1,5 mio. i perioden 2000-2004.

For at nå målet for beskæftigelsesgraden på 70 % er der behov for 24 mio. nye job i EU-27 – en stigning på næsten 12 % i forhold til den nuværende beskæftigelse. De nye medlemsstater samt Rumænien og Bulgarien har behov for en samlet stigning på næsten 25 % set i forhold til den nuværende beskæftigelse på grund af vedvarende lave beskæftigelsesgrader i de fleste af de store lande, navnlig Polen og Bulgarien.

1.3. Tendenser med hensyn til uligheder

Følgende er en undersøgelse af situationen og tendenserne for de forskellige grupper og regioner, som skal være mål for samhørighedspolitikken i perioden 2007-2013 i overensstemmelse med Kommissionens forslag fra juli 2004, som findes i aftalen mellem medlemsstaterne og Det Europæiske Råd fra december 2005.

¹ Som andel af befolkningen i aldersgruppen 15-64.

1.3.1. *Uligheder mellem målsætningerne ...*

Den nye konvergens-målsætning for 2007-2013 (regioner, hvor BNP pr. indbygger er på under 75 % af EU's gennemsnit for 2000-2002) finder anvendelse på 100 regioner, herunder 16, som midlertidigt har fået status som værende under "udfasning"². Lige over 35 % af befolkningen i EU-27 bor i disse regioner. Den nye målsætning vedrørende konkurrenceevne og beskæftigelse i regionerne (Regional Competitiveness and Employment (RCE)) finder i princippet anvendelse i resten af EU, eller 155 regioner med 61 % af befolkningen i EU-27, mens 13 andre regioner er klassificeret som værende under "indfasning"³ (næsten 4 % af befolkningen).

Konvergensregionerne (herunder de regioner, der er under udfasning) kendetegnes ved, at BNP er lavt, og arbejdsløsheden er høj. Deres samlede andel af BNP i EU-27 i 2002 er kun på 12,5 %, hvilket skal ses i forhold til en befolkningsandel på 35 %. Selv om den nuværende gennemsnitsvækst i disse regioner er højere end EU's gennemsnit, er den overordnet set ikke tilstrækkelig til, at EU's gennemsnit for BNP pr. indbygger kan nås i den nærmeste fremtid.

Samlet set har **RCE-regionerne** et relativt højt BNP; væksten er dog svag i mange regioner, og beskæftigelsesgraden ligger noget under målet på 70 % i de fleste af dem. Ligeledes er arbejdsløsheden relativt lav, men er dog på 7 % for gruppen som helhed. Væksten er større end i regionerne under indfasning, hvilket viser, at de med held er i færd med at forlade deres nuværende mål 1-status. Ikke desto mindre er BNP og beskæftigelsesgraden lavere end i de andre RCE-regioner, mens arbejdsløsheden er større. Disse gennemsnit viser, at der til stadighed er reelle behov i hele EU, som nødvendiggør fortsatte investeringer for at øge vækstpotentialet i tråd med Lissabon-målene

1.3.2. *... og inden for rammerne af hver enkelt målsætning*

Der er store regionale forskelle med hensyn til væksten i EU; f.eks. var væksten i de regioner, hvor konvergens-målsætningen finder anvendelse, i gennemsnit på 2,6 % om året i perioden 1995-2002, men ikke desto mindre var den på under 1 % i 16 af disse regioner, mens den i 15 andre var på over 5 %.

Størrelsen af BNP tyder også på vidt forskellige situationer i regionerne med hensyn til hver enkelt målsætning. Blandt de regioner, der er omfattet af konvergens-målsætningen, er der en række, hvor BNP pr. indbygger (målt i købekraftstandarder (KKS)) er på under 25 % af gennemsnittet i EU i 2002. Alle disse regioner findes i Rumænien og Bulgarien (12 af de dårligst stillede regioner findes på nuværende tidspunkt i disse to lande). Samtidig er der ni regioner, som er omfattet af udfasningsbestemmelserne, hvor BNP pr. indbygger er på over 80 % af gennemsnittet i EU-25. Blandt regionerne omfattet af RCE-målsætningen (herunder også indfasnings-regionerne) er der otte med BNP pr. indbygger på under 85 % af tallet for EU-25, mens BNP pr. indbygger i syv andre er på mere end 150 % af tallet for EU-25.

Beskæftigelsesgraden i de regioner, der er omfattet af RCE-målsætningen, er 10 procentpoint højere end i konvergensregionerne. Der kan findes store forskelle mellem regioner, der er omfattet af samme målsætning. I konvergensregionerne bor der således 25 mio. mennesker i

² Regioner, hvor BNP pr. indbygger ville have ligget under 75 % af gennemsnittet i EU-15 (de såkaldte statistiske virkninger af udvidelsen).

³ De regioner, der i øjeblikket er berettigede til støtte under mål 1, og som ikke opfylder kriterierne for konvergensmålsætningen, selv når der tages hensyn til de statistiske virkninger af udvidelsen.

regioner med høj beskæftigelse, mens andre 27 mio. bor i regioner med lav beskæftigelse. Forskellen mellem regioner med henholdsvis lav og høj beskæftigelse overstiger 10 procentpoint. Overordnet set er målet for beskæftigelsesgraden på 70 % kun nået i to regioner omfattet af konvergenzmålsætningen, nemlig Cornwall i Det Forenede Kongerige og Centro i Portugal.

I RCE-regionerne er den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad højere, nemlig 66,7 %, men her er der ligeledes en forskel i beskæftigelsesgraden på 10 procentpoint eller mere mellem regioner med henholdsvis høj og lav beskæftigelse. Målsætningen om en beskæftigelsesgrad på 70 % opfyldes i 49 RCE-regioner.

Siden offentliggørelsen af den tredje situationsrapport om samhørighed⁴ har der været meget få ændringer med hensyn til den samlede opgørelse over omfanget af de regionale uligheder. Dette er ikke overraskende, da de vigtigste makroøkonomiske indikatorer sjældent ændres væsentligt i løbet af så kort tid. Når tallene for EU-27 (i stedet for EU-25, som blev anvendt i forbindelse med den tredje situationsrapport) anvendes, fremgår det, at de 10 % af befolkningen i EU-27, der bor i de mest velstillede regioner, tegnede sig for over 19 % af det samlede BNP for EU-27, hvilket skal sammenlignes med kun 1,5 % af det samlede BNP for de 10 % af befolkningen, der bor i de dårligst stillede regioner. Hvis der ses på BNP målt i KKS, står de mest velstillede 10 % for lige over 15 % af BNP, mens andelen for de dårligst stillede 10 % er på over 3 % af BNP. Hvad angår BNP målt i KKS, er forholdet mellem de bedst stillede 10 % og de dårligst stillede 10 % således 5:1. KKS-justeringen er af stor betydning. Hvis der ikke justeres for relative priser, er forholdet (i euro) 12,5:1.

1.3.3. Betydningen af forskning og udvikling og af ikt for bæredygtig vækst

Forskning og udvikling er en af de centrale faktorer, når en regions innovationskapacitet skal fastlægges. Det er klart, at ikke alle regioner kan have kapacitet til forskning og udvikling i større omfang, men den kraftige koncentration af udgifter til forskning og udvikling i et ret begrænset antal regioner i EU giver dog alligevel anledning til bekymring. Skøn over udgifterne til forskning og udvikling opgjort efter region⁵ tyder på, at 35 regioner har udgifter til forskning og udvikling, der overstiger Lissabon-målet på 3 % af BNP for hele EU. Disse 35 regioner står for 46 % af de samlede udgifter til forskning og udvikling i EU-27, hvilket er det dobbelte af deres andel af BNP. I den øvre ende udgør udgifter til forskning og udvikling 7 % af BNP i Braunschweig (Tyskland), og de overstiger 4 % i 12 andre regioner.

Aktivitetkoncentrationen på dette område medfører uundgåeligt, at udgifterne til forskning og udvikling i mange regioner i praksis er lig nul – i 47 regioner udgør udgifterne til forskning og udvikling mindre end 0,5 % af BNP. Disse 47 regioner står samlet set for ca. 0,5% af de samlede udgifter til forskning og udvikling i EU-27 (deres andel af BNP er på 3,5 %).

Adgang til ikt anerkendes også som en betydningsfuld drivkraft bag udviklingen af vidensøkonomien. I EU som helhed havde næsten halvdelen af alle husstande internetadgang i 2005. En sammenligning af tallene viser, at der er markante forskelle mellem medlemsstaterne med en internetdækning på over 70 % i Nederlandene, Danmark og Sverige,

⁴ KOM(2005) 192 af 17.5.2005.

⁵ Der er visse opgørelsesvanskeligheder, for så vidt angår disse data, hvorfor der er blevet anvendt nationale data for Sverige, Belgien og Irland og data vedrørende NUTS-niveau 1 for Det Forenede Kongerige, mens der ikke foreligger data for Malta.

mens den er på ca. 20 % i Litauen, Tjekkiet, Ungarn, Slovakiet og Grækenland. Internetafdækningen er generelt også meget lavere i de nye medlemsstater, men dog med Slovenien og Letland som de vigtigste undtagelser med en dækning på henholdsvis 48 % og 42 %.

I de nuværende mål 1-regioner har kun ca. en tredjedel af alle husstandene adgang til internettet. I disse regioner er internetafdækningen ringere end i andre regioner i samme medlemsstat; forskellen er særligt tydelig i Spanien, Belgien og Italien. Forskellene mellem medlemsstaterne er dog mere markante end forskellene inden for dem – i mål 1-regioner i Sverige, Det Forenede Kongerige og Tyskland er internetafdækningen større end blandt EU's husstande som helhed, og den ligger langt over dækningen i regioner, som ikke er mål 1-regioner, i f.eks. Italien. Der er således fortsat forskelle med hensyn til den områdemæssige udbredelse af internetbrug og bredbånd. I EU-15 er 90 % af husstandene i byområderne og 60 % af husstandene i landområderne dækket.

2. DEN SENESTE UDVIKLING INDEN FOR EU'S SAMHØRIGHEDSPOLITIK

2.1. Budgetgennemførelsen i 2005 – rekordstore forpligtelser

I 2005 blev der under EFRU, Samhørighedsfonden og førtiltrædelsesfonden for kandidatlandene (ISPA) indgået forpligtelser for 27,1 mia. EUR, samtidig med at der blev indgået forpligtelser for i alt 11,2 mia. EUR under ESF, hvilket er det højeste forpligtelsesbeløb, der nogensinde er afsat til samhørighedspolitik inden for et år. I 2005 blev der i alt udbetalt 16,9 mia. EUR under EFRU og 3 mia. EUR under Samhørighedsfonden og ISPA. Udbetalingerne under ESF var på yderligere 11,2 mia. EUR.

For de fire strukturfonde, Samhørighedsfonden og ISPA under ét nåede betalingerne i 2005 op på mere end 33 mia. EUR. I den første programmeringsperiode efter tiltrædelsen havde de nye medlemsstater stort set samme gennemførelsessats, som de gamle medlemsstater havde i opstartsfasen af programmeringsperioden 2000-2006.

2.2. Fællesskabets strategiske retningslinjer for samhørighed for 2007-2013

Som et første skridt i forbindelse med indledningen af drøftelserne om de prioriterede områder for den nye generation af samhørighedspolitiske programmer offentliggjorde Kommissionen den 6. juli 2005 et udkast til et dokument med titlen "Samhørighedspolitikens bidrag til vækst og beskæftigelse: Fællesskabets strategiske retningslinjer for 2007-2013"⁶.

Udkastet til retningslinjerne omfatter et sæt rammer for de nye programmer, som kan modtage støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden. Det vigtigste kriterium for fremtidige samhørighedspolitiske programmer vil i overensstemmelse med den fornyede Lissabon-strategi være deres bidrag til vækst og beskæftigelse. Udkastet til retningslinjerne afspejler samhørighedspolitikens rolle som det vigtigste EU-instrument, der skal bidrage til, at EU kan opfylde sin målsætning om at blive a) et mere attraktivt sted at investere og arbejde, b) et område præget af høj vækst, konkurrenceevne og innovation og c) et område med fuld beskæftigelse og højere produktivitet med flere og bedre job.

⁶ KOM(2005) 299 af 5.7.2005.

Efter vedtagelsen af udkastet til retningslinjerne iværksatte Kommissionen en offentlig høring i juli 2005 for at indsamle synspunkter vedrørende de prioriterede områder for den nye generation af samhørighedspolitiske programmer. Der vil blive taget hensyn til resultaterne af høringen ved udformningen af den endelige udgave af de retningslinjer, som Kommissionen skal forelægge Rådet, efter at de nye forordninger er blevet vedtaget i 2006 og under hensyntagen til Europa-Parlamentets samt Regionsudvalgets og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelser.

2.3. Samhørighedspolitik og byerne: byområdernes bidrag til vækst og beskæftigelse i regionerne

Som et supplement til Fællesskabets strategiske retningslinjer for samhørighedspolitikken 2007-2013 vil Kommissionen forelægge en meddelelse om det centrale område, som byområdernes bidrag til vækst og beskæftigelse i regionerne udgør. Dokumentet vil tjene som referencegrundlag for medlemsstaterne og regionerne, når de udarbejder deres nationale strategiske referencerammer for samhørighedspolitikken og de dermed forbundne operationelle programmer. Kommissionen offentliggjorde den 23. november 2005 et arbejdsdokument om byområdernes bidrag til vækst og beskæftigelse (jf. tabel 4 i bilaget).

Selv om det anerkendes, at mange kompetencer er placeret på nationalt eller regionalt plan, er der meget, som byerne kan gøre, navnlig hvis deres handlekraft styrkes ved hjælp af EF-programmer. De forskellige prioriterede områder, inden for hvilke byerne kan træffe foranstaltninger, omfatter forbedring af byernes tiltrækningskraft eller "investeringsparathed", fremme af iværksætterkultur, beskæftigelsesevne og vækst i vidensøkonomien, udvikling af lokalsamfundene, reduktion af ulighederne mellem de forskellige kvarterer og socialgrupper, forbedring af sikkerheden i lokalsamfundene og kriminalitetsforebyggelse. I byerne er der ikke blot en høj koncentration af muligheder, men også af udfordringer, hvorfor der skal tages hensyn til de specifikke problemer, som byområderne står over for. Det er også af central betydning at udvikle et effektivt partnerskab med deltagelse af aktører på alle niveauer, når disse udfordringer skal tages op.

2.4. Samhørighedspolitikken som et centralt element i strategien for vækst og beskæftigelse

Med relanceringen af Lissabon-strategien er samhørighedspolitikken blevet anerkendt som et af de vigtigste instrumenter på fællesskabsplan, som bidrager til gennemførelse af strategien for vækst og beskæftigelse – ikke kun fordi det repræsenterer en tredjedel af Fællesskabets budget, men også fordi strategier, der er udformet på lokalt og regionalt plan, også skal udgøre en integreret del af indsatsen for at fremme vækst og beskæftigelse. SMV'ernes rolle, behovet for at imødekomme den lokale efterspørgsel efter kvalifikationer, betydningen af klyngedannelse og behovet for lokale innovationscentre er af en sådan karakter, at i mange tilfælde må strategierne fastlægges nedefra, dvs. på regionalt og lokalt plan. Ydermere gælder dette ikke kun den økonomiske dagsorden, men også den bredere indsats for at inddrage borgerne, som gennem de ordninger for partnerskaber og ledelse på flere forskellige niveauer, hvorunder samhørighedspolitikken forvaltes, har mulighed for direkte at påvirke EU's strategi for vækst og beskæftigelse.

Denne tilgang har både udgangspunkt i de prioriterede områder i udkastet til Fællesskabets strategiske retningslinjer for 2007-2013 og i forslaget om, at der skal fastsættes kvantitative mål for udgifterne til den næste generation af samhørighedspolitiske programmer, således at en vis procentdel af støtten vil blive anvendt til formål, der klart hænger sammen med

strategien for vækst og beskæftigelse (øremærkning). I overensstemmelse med konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i december 2005 vil de 15 gamle medlemsstater føre an ved at vedtage ambitiøse mål for øremærkning (hvad angår målsætningerne for henholdsvis konvergens og konkurrenceevne og beskæftigelse i regionerne svarer målene til henholdsvis 60 % og 75 % af de samlede udgifter). De nye medlemsstater har mulighed for at vedtage mål for øremærkning på frivilligt plan. I udkastene til forordninger findes der krav om rapportering om resultaterne, for så vidt angår opfyldelsen af målene for øremærkning.

Som en del af den nye styringscyklus under strategien for vækst og beskæftigelse forelagde medlemsstaternes deres nationale reformprogrammer i efteråret 2005, hvorefter Kommissionen forelagde sin evaluering af de nationale strategier i form af den årlige situationsrapport, som blev vedtaget i januar 2006⁷.

Den årlige situationsrapport omfatter en række anbefalinger, som var relevante for samhørighedspolitikken. For det første anbefales det, at medlemsstaterne sikrer, at Fællesskabets udgifter til samhørighedspolitikken og udvikling af landområderne har til formål at støtte Lissabon-strategien generelt. Med andre ord skal samhørighedspolitiske programmer direkte være til støtte for nationale reformprogrammer. I den årlige situationsrapport anbefales det navnlig, at de nye medlemsstater i forbindelse med de nye samhørighedspolitiske programmer skal tilskyndes til at øremærke samhørighedspolitiske ressourcer til foranstaltninger, der vedrører opfyldelse af Lissabon-målsætningerne, som det allerede blev aftalt for EU-15 på Det Europæiske Råds møde i december 2005.

For det andet peges der i den årlige situationsrapport på behovet for en større indsats for at udvikle koordineringsmekanismer for de ansvarlige for de nationale reformprogrammer og de ansvarlige for udarbejdelsen af de samhørighedspolitiske programmer for perioden 2007-2013. Disse forbindelser skal etableres, så snart indsatsen for at udarbejde disse programmer intensiveres, dvs. når de nationale strategiske referencerammer vedtages. For det tredje understreges det i den årlige situationsrapport, at medlemsstaterne bør tage hensyn til den makroøkonomiske betydning af overførsler fra de samhørighedspolitiske ressourcer. Sluttelig anbefales det i den årlige situationsrapport, at den nye generation af samhørighedspolitiske programmer afspejler de prioriterede områder i de nationale reformprogrammer og de 4 prioriterede aktioner⁸.

På Det Europæiske Råds forårsmøde blev mange af anbefalingerne i den årlige situationsrapport bekræftet, og det blev konkluderet, at medlemsstaterne bør tage hensyn til de prioriterede områder i deres nationale reformprogrammer, når de udarbejder deres nationale strategiske referencerammer.

2.5. Ressourcer: resumé af Det Europæiske Råds konklusioner fra december 2005

Konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i december 2005 og vedtagelsen af den interinstitutionelle aftale den 17. maj 2006 baner vejen for, at Europa-Parlamentet og Rådet når til enighed om de finansielle rammer for Fællesskabets budget 2007-2013, hvilket udgør et vigtigt skridt i retning af forberedelsen af den nye generation af samhørighedspolitiske

⁷ KOM(2006) 30 af 25.1.2006.

⁸ 1) Større investeringer i viden og innovation, 2) Frigørelse af forretningsmulighederne, navnlig hos SMV'erne, 3) At indstille sig på globaliseringen og befolkningsaldringen og 4) Mod en effektiv og integreret EU-energi politik.

programmer. Som følge heraf vil budgettet til samhørighedspolitik i perioden 2007-2013 være på 308 mia. EUR svarende til 0,37 % af BNI i EU-27. Dette udgør en reduktion på ca. 10 % set i forhold til Kommissionens forslag. Målsætningerne vedrørende europæisk territorielt samarbejde og konkurrenceevne og beskæftigelse i regionerne (bortset fra overgangsordningen vedrørende "indfasning") bidrager mest med en reduktion på henholdsvis ca. 50 % og ca. 20 %. Dette nødvendiggør en endnu større indsats for at koncentrere Fællesskabets ressourcer for at sikre en effektiv udnyttelse.

De nye medlemsstater skal modtage 51,3 % af de samlede ressourcer, der er til rådighed under samhørighedspolitikken. Som årligt gennemsnit svarer dette i absolutte tal til en stigning på ca. 165 % i de til rådighed værende økonomiske ressourcer set i forhold til perioden 2004-2006 (år for år). Hvad angår maksimale overførsler til nationale budgetter (udjævning), vil de gennemsnitlige overførsler til de nye medlemsstater repræsentere ca. 3,5 % af deres BNP sammenlignet med 3,8 % i Kommissionens forslag.

Konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i december, som blev bekræftet af den politiske aftale om forslagene til retsakter fra maj 2006, har også bidraget til at fremskynde udarbejdelsen af de nye lovttekster, navnlig gennem præcisering af Rådets holdning til en række emner som f.eks. støtteberettigelsen for så vidt angår moms, der ikke kan refunderes, boligudgifter, maksimale medfinansieringssatser og grundlaget for beregning heraf samt anvendelse af reglen om automatisk frigørelse (N+2). Overordnet set har medlemsstaterne forsøgt at opnå den maksimale fleksibilitet i forbindelse med tildelingen og forvaltningen af Fællesskabets ressourcer og kontrollen af anvendelsen heraf. Når de nye bestemmelser tages i anvendelse, skal den økonomiske disciplin og den tematiske, økonomiske og geografiske koncentration, som Kommissionen forsvaret, samtidig sikres.

2.6. Innovationer inden for rammerne af de nye samhørighedspolitiske programmer

I løbet af det seneste år har Kommissionen udviklet nye instrumenter for at bistå medlemsstaterne og regionerne med at forbedre kvaliteten af deres projekter, samtidig med at de udnytter Fællesskabets finansielle ressourcer endnu bedre ved at øge samhørighedspolitikken løftestangeffekt. Følgelig er der for de nye programmer blevet udviklet specifikke initiativer med henblik på at fremme finansieringstekniske produkter for nystartede virksomheder og mikrovirksomheder, der kombinerer teknisk bistand og tilskud med andre instrumenter end tilskud som f.eks. lån, aktiekapital, venturekapital eller garantier. Disse aktioner vil som aftalt mellem Kommissionen og EIB-gruppen og andre internationale finansieringsinstitutioner blive gennemført ved hjælp af et forbedret samarbejde om finansieringstekniske produkter og på grundlag af de aftalememoranda, der blev underskrevet den 30. maj 2006. Merværdien ved samarbejde inden for dette område omfatter tilvejebringelse af yderligere låneressourcer til virksomhedsoprettelse og -udvikling i EU's regioner, tilvejebringelse af ekspertise inden for finansiering og forvaltning fra specialiserede institutioner som f.eks. EIB-gruppen og andre internationale finansieringsinstitutioner samt fra den finansielle sektor generelt, stærke incitament for en vellykket gennemførelse fra støttemodtagernes side ved hjælp af en kombination af tilskud og lån og sikring af bæredygtighed på langt sigt gennem rotationsordningen for tilskuddene til aktioner vedrørende finansieringstekniske produkter.

2.6.1. JASPERS

Jaspers "Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions" er et nyt partnerskab for teknisk assistance mellem Kommissionen, Den Europæiske Investeringsbank og Den

Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling. Inden for rammerne af partnerskabet vil medlemsstaterne kunne få bistand til forberedelsen af store projekter, som vil blive støttet af Samhørighedsfonden og EFRU. Dette afspejler den store erfaring, som EIB og EFRU har med forberedelse af store projekter i navnlig transport- og miljøsektoren. Hensigten med de tre institutioners samlede indsats er at støtte en vellykket gennemførelse af samhørighedspolitikken i programmeringsperioden 2007-2013 gennem en væsentlig forøgelse af de ressourcer, der er til rådighed til projektforbereðelsen.

Hovedmålet med Jaspers er at hjælpe medlemsstaterne med den komplekse opgave, der består i at forberede projekter af høj kvalitet, således at Kommissionens tjenestegrene hurtigere kan godkende dem til EU-støtte. Dette vil omfatte støtte til udvikling af projekter, der er baseret på solide aftaler om offentlig-private partnerskaber. Inden for rammerne af Jaspers vil der blive givet en omfattende assistance i alle faser af projektførløbet fra den indledende udformning af et projekt til Kommissionens beslutning om at give støtte.

2.6.2. JEREMIE

For at forbedre adgangen til finansiering til virksomhedsudvikling er der blevet taget et nyt initiativ i samarbejde med Den Europæiske Investeringsfond (EIF). Initiativet, Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises (fælleseuropæiske midler til mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder - Jeremie), blev iværksat i 2006 med en evaluering af manglerne med hensyn til finansieringstekniske produkter i medlemsstaterne og regionerne (herunder f.eks. venturekapitalfonde, lån og garantier).

Dette vil danne grundlag for en anden fase, hvor EIF eller en lignende finansiell institution vil bistå myndighederne med ansvar for samhørighedsprogrammerne med at løse problemerne vedrørende de mangler, der er blevet peget på. Denne støtte vil have form af forvaltning på fagligt højt niveau af de ressourcer, der er afsat under programmet for udvikling af adgangen til finansiering, samt tiltrækning og akkreditering af finansielle formidlere, der formidler lån til virksomhedsudvikling. En vellykket gennemførelse af Jeremie-initiativet vil dog kræve fuld støtte og samarbejde fra myndighederne i medlemsstaterne og regionerne.

2.6.3. JESSICA

Der er blevet påbegyndt arbejde vedrørende Jessica (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (fælles europæisk støtte til bæredygtige investeringer i byområder)), som skal være et sæt rammer for forbedret samarbejde mellem Kommissionen og EIB, Europarådets Udviklingsbank (CEB) og andre internationale finansieringsinstitutioner vedrørende finansieringstekniske produkter til bæredygtig udvikling af byområderne. Målet er at forsyne myndighederne med færdige løsninger på den komplekse opgave, som finansiering af projekter vedrørende byfornyelse og -udvikling er, ved hjælp af revolverende fonde.

Jessica skal være et partnerskab mellem Kommissionen, Den Europæiske Investeringsbank og Europarådets Udviklingsbank.

2.6.4. Modernisering af de offentlige tjenesteydelser

Udkastet til ESF-forordningen for den nye programmeringsperiode omfatter et nyt specifikt prioriteret område under konvergens-målsætningen, som har til formål at styrke den institutionelle kapacitet og effektiviteten af de offentlige administrationer og offentlige serviceydelser på nationalt, regionalt og lokalt plan. Det fokus, der er på dette prioriterede

område, er afspejlet i Fællesskabets strategiske retningslinjer for samhørighed for 2007-2013, der fungerer som grundlag for aktionerne.

Hovedformålet med dette prioriterede område er at støtte reformen af de offentlige administrationer og offentlige tjenesteydelser i overensstemmelse med den europæiske beskæftigelsesstrategis mål om at forbedre kvaliteten og produktiviteten på arbejdspladsen og i den sammenhæng forbedre de offentlige administrationers effektivitet og produktivitet.

Den støtte, der gives inden for rammerne af det nye prioriterede område, bør gøre det muligt at gøre de offentlige administrationer og offentlige serviceydelser til en stærk drivkraft bag konkurrenceevne, udvikling og vækst i medlemsstaterne og regionerne. Arbejdet vedrørende det nye prioriterede område bør resultere i fremme af omfattende reform eller modernisering af de relevante offentlige administrationer og offentlige serviceydelser gennem udpegning af de områder, hvor interventioner er mest påkrævet og har den største merværdi.

2.7. De strategiske retningslinjer for udvikling af landdistrikterne og Den Europæiske Fiskerifond

Rådet vedtog den nye forordning om udvikling af landdistrikterne i september 2005⁹. I perioden 2007-2013 vil EU's politik for udvikling af landdistrikterne have tre hovedmål: forbedring af det europæiske landbrugs og skovbrugs konkurrenceevne gennem støtte til omstrukturering, udvikling og innovation, forbedring af miljøet og landdistrikterne via støtte til arealforvaltning samt forbedring af livskvaliteten i landdistrikterne og tilskyndelse til diversificering af økonomien. EU's politik for udvikling af landdistrikterne vil ikke længere udgøre en del af strukturfondene, men de to politikområder vil supplere hinanden gennem støtte til diversificering af økonomien i landdistrikterne. Den nye politik for udvikling af landdistrikterne vil blive finansieret af en enkelt fond, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), som i overensstemmelse med Rådets aftale om de finansielle overslag fra december 2005 vil råde over et samlet beløb på 69,75 mia. EUR¹⁰ i perioden 2007-2013.

Fællesskabets strategiske retningslinjer for udvikling af landdistrikterne blev vedtaget ved en rådsafgørelse i februar 2006. Retningslinjerne fastlægger de områder, som er vigtige for virkeliggørelsen af EU's prioriteringer, ikke mindst Göteborg-målene for bæredygtig udvikling og den fornyede Lissabon-strategi for vækst og beskæftigelse.

Samhørighedspolitikken bidrager allerede til udvikling af landdistrikterne gennem aktiviteterne i landdistrikterne. I perioden 2000-2006 blev over 2 mia. EUR fra EFRU's midler afsat til foranstaltninger, som specifikt vedrører landbrug, skovbrug og fremme af tilpasning og udvikling i landdistrikterne. Dette skal lægges til de ressourcer, der er afsat til andre aspekter af produktionsvilkårene og investeringer i basisinfrastruktur i landdistrikterne. I perioden 2007-2013 vil der under samhørighedspolitikken fortsat blive givet støtte til diversificering af økonomien i landdistrikterne gennem EFRU.

Et vigtigt aspekt af både de nationale strategiske planer og programmerne for udvikling af landdistrikterne vil være at sikre komplementaritet og synergi med de nationale strategiske referencerammer og programmerne under strukturfondene for at gøre det muligt at

⁹ Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

¹⁰ Før graduering som følge af direkte betalinger til landbruget.

imødekomme de behov, som landdistrikterne i EU har, gennem jobskabelse og diversificering af økonomien. Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at være særligt opmærksomme på landdistrikternes rolle i forbindelse med opfyldelsen af Lissabon-målsætningerne og at undersøge mulighederne for at udnytte det lokale potentiale.

Kommissionen vedtog udkastet til en forordning for Den Europæiske Fiskerifond i juli 2004. I overensstemmelse med Rådets aftale om de finansielle overslag fra december 2005 vil Den Europæiske Fiskerifonds samlede budget for 2007-2013 være på 3,849 mia. EUR.

Fællesskabets strategiske retningslinjer for Den Europæiske Fiskerifond, der var planlagt inden for rammerne af det oprindelige forslag, findes i forordningen om Den Europæiske Fiskerifond som vejledende principper. I forbindelse med disse vejledende principper tages der hensyn til EU's prioriterede områder og navnlig Lissabon-strategien for vækst og beskæftigelse.